

Uw kenmerk : 100526-2723\SVEVHLE Metropoolregio Eindhoven
Ons kenmerk : Dagelijks Bestuur
Datum : 26 januari 2023 Postbus 985
Behandeld door : ██████████ 5600 AZ EINDHOVEN
Afdeling : Staf

Onderwerp : Zienswijze Samenwerkingsakkoord 2023-2026

Geacht bestuur,

Met het nieuwe samenwerkingsakkoord 'In goede banen' streeft de regio ernaar "om onze economische kracht te behouden én dit in goede banen te leiden met oog voor een fijne woon- en leefomgeving. Want hoewel het overall goed gaat, gaat het nog lang niet overal goed. Het is belangrijk dat de schaa sprong die de regio doormaakt, ten goede komt aan de welvaart én het welzijn van alle inwoners van de regio. We werken aan een verbetering van de brede welvaart."

Dit streven wordt in de gemeente Bergeijk herkend en erkend, dat geldt ook voor de flinke slagen die de regio op inhoudelijke opgaven en in de samenwerking heeft bereikt de afgelopen jaren. Het is goed om in het samenwerkingsakkoord te lezen dat het streven naar welvaart en welzijn van alle inwoners in de regio benoemd is tot belangrijkste doel, naast het behoud van de economische kracht. Op de Metropoolconferentie en in ons 'lokale gesprek' in Bergeijk was dat het belangrijkste zorgpunt.

Ambitie en schaa sprong

Op het voorliggende Samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven voor de periode 2022-2026 brengen wij een zienswijze uit op de ambitie en strategie op zes onderdelen.

1. De economische ambities passend te houden bij de schaal van de regio Zuidoost-Brabant.

"De regio Zuidoost-Brabant groeit door naar de 1e economie van Nederland."

In het samenwerkingsakkoord wordt deze groei als een feit gepresenteerd en als uitgangspunt genomen voor de inhoudelijke opgaven. De ambitie voor voldoende werkgelegenheid, nu en in de toekomst, voor de inwoners voor welvaart en welzijn in de toekomst is uitstekend. De huidige groei van hightech bedrijven lijkt mede door geopolitieke redenen een ontwikkeling waar we nauwelijks invloed op hebben. Het is wel de vraag hoe, waar en tot hoever we deze groei als regio willen faciliteren. De discussie daarover is nog nauwelijks regionaal gevoerd. Deze regio heeft niet de schaal van de andere mainports in Nederland en kan dit groeitempo niet aan met behoud van de eigen unieke kwaliteit. De schaa sprong op een goede manier laten plaatsvinden is een hele opgave. Daarvoor is een regionaal gedragen strategie voor de groei én ambitie essentieel: wat faciliteren we wel en wat willen we niet. Behoud van brede welvaart betekent ook dat er grenzen zitten aan (het faciliteren van) economische groei. Bij brede welvaart worden er naast economische doelen ook sociale en ecologische doelen nagestreefd. Voor een goed evenwicht zien we bij de verdere uitwerking graag concrete ambities op alle drie deze doelen, niet alleen op economie.

[Toelichting/bron: provincie "Bij brede welvaart gaat het niet alleen om het vergroten van de (materiele) waarde, maar ook om het welzijn van mensen. Dat betekent dat er naast economische doelen, ook sociale en ecologische doelen worden nagestreefd." op <https://www.brabant.nl/subsites/brede-welvaart>]

2. Het streven naar brede welvaart is uitgesproken, maar moet nog verder geborgd worden om de sociale samenhang en onze identiteit te versterken.

"Het is niet alleen van belang dat ze zien dat ook zij mee kunnen profiteren in welzijn en welvaart, maar dat dit ook letterlijk wordt gevoeld en ervaren. Het succes hiervan is in sterke mate afhankelijk van het draagvlak bij de inwoners van onze regio, de draagkracht van onze voorzieningen en de kwaliteit van de leefomgeving. Met brede welvaart als kompas voor het behoud van de sociale balans."

Het welzijn en de welvaart van onze inwoners en een sociale balans is waar wij voor staan. Dit zou dan ook het kompas moeten zijn voor alle keuzes en besluiten voor de regio. Ook als dat een nadelig effect heeft op een van de andere 'harde' thema's, zou brede welvaart de doorslag moeten geven bij besluitvorming. Het is de vraag of we dit waar kunnen maken in de praktijk. Het samenwerkingsakkoord doet hier nog geen uitspraken over, waar bij de vijf inhoudelijke opgaven wel concretere doelen worden geformuleerd. Hoe gaan we het perspectief van brede welvaart echt borgen? Of gaat brede welvaart toch (weer) ten koste van de harde thema's? Om de juiste keuzes aan de harde kant te maken dient er een duidelijke meetlat/kompas te zijn, waar langs de diverse opties gehouden worden. Wij vragen om de uitwerking van brede welvaart naar concrete indicatoren voor een meetlat zo snel mogelijk op te pakken en dit op te nemen in het Werkprogramma voor 2023.

3. Streven naar meer economische diversiteit.

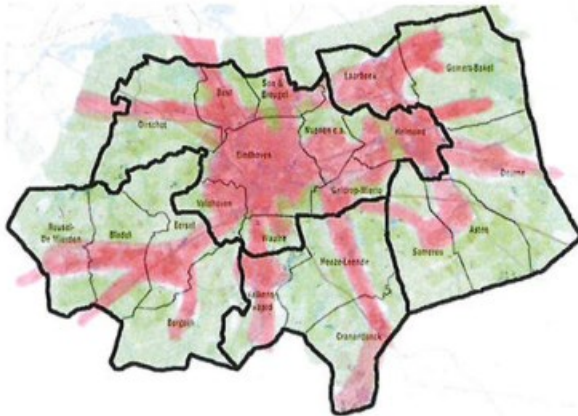
"Het unieke innovatieve economische profiel van deze regio is onze kracht en heeft ons erg veel gebracht. Het innovatie-ecosysteem van Brainport is een kraamkamer van nieuwe technologieën en bedrijvigheid voor de maatschappelijke opgaven van de toekomst."

De regio huisvest veel hightech bedrijven met in de Kempen de hoogwaardige maakindustrie als belangrijke toeleverancier. De huidige schaa sprong is het gevolg van de groei van enkele van deze bedrijven. Het is de vraag of we onze economie daarmee niet te veel van een beperkt aantal bedrijven afhankelijk maken. Dit maakt de economie en daarmee banen en welvaart in de toekomst ook kwetsbaar. Het stimuleringsfonds is destijds opgericht om economische diversiteit te stimuleren, zodat de regio minder afhankelijk is van werkgelegenheid bij enkele grote bedrijven zoals in de jaren negentig. Onze zorg is dat deze schaa sprong de eenzijdige economie lijkt te faciliteren, terwijl we juist de diversiteit willen stimuleren. Economie beperkt zich in dit samenwerkingsakkoord vooral tot bedrijventerreinen, waar de regio ook een sterk midden- en kleinbedrijf, detailhandel, toerisme en agrarische sector kent. Het stimuleringsfonds zou bijvoorbeeld ook deze sectoren in onze regio kunnen versterken en daarmee de economie verbreden. Als we van de schaa sprong een kwalitatieve sprong willen maken, ontstaan er veel extra arbeidsplaatsen in zorg, welzijn en onderwijs. Daar is nu al sprake van personeelstekorten. Wij vragen extra aandacht voor de benodigde medewerkers in de 'zachtere sectoren' die met de economie mee moeten groeien om brede welvaart te kunnen dragen. Dit biedt ook kansen voor gezinsleden van de kenniswerkers en arbeidsmigranten.

4. De complementaire ontwikkelingslijnen 'duurzame schaa sprong Brainport' en 'nieuwe balans in het landelijke gebied' spelen in de hele regio en in elke deelregio.

"De opgaven zijn een optelsom van de autonome economische ontwikkelingen in de regio én onze ambitie. Dat betekent dat we deze schaa sprong in goede banen zullen moeten leiden in het belang van de gehele regio (en daarbuiten). Tegelijkertijd is het belangrijk om een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren."

Deze zin suggereert een tegenstelling tussen het stedelijk gebied en de overige subregio's. De schaa sprong ten aanzien van verstedelijking en bereikbaarheid speelt echter niet alleen in de 'steden' en de direct omliggende gemeenten in het SGE. Deze schaa sprong speelt in alle dorpen en kernen in de regio. Dit is dagelijks te zien op de weg en op de woningmarkt, maar ook in de vraag naar (Engelstalig) onderwijs en toenemende druk op zorg- en welzijnsvoorzieningen. De transitie landelijk gebied speelt in het buitengebied. Daarmee spelen deze herkenbare opgaven in alle deelregio's. De schaa sprong vindt dus zeker niet alleen in de deelregio SGE plaats. Ook in de Kempen speelt de schaa sprong Brainport in alle kernen, naast de opgave in het buitengebied. De schaa sprong en nieuwe balans landelijk gebied zijn geen op zichzelf staande thema's, maar duidelijk met elkaar verweven. Zij dienen dan ook integraal bekeken te worden. Om duidelijk te maken hoe deze opgaven geografisch verdeeld zijn, raden wij aan dit te verduidelijken met een kaart. De huidige verstedelijkingskaarten laten dit beeld al duidelijk zien.

5. De samenwerking en afspraken nog beter borgen.

"Deze twee lijnen zijn consistent met de afspraken tussen regio, provincie Noord-Brabant en waterschappen zoals vastgelegd in de Omgevingsagenda Zuidoost-Brabant."

Ondanks deze consistentie, zien wij dat ontwikkelingen en afspraken op dit moment nog te veel door elkaar lopen. De visie van de Kempen is vastgelegd in Ontwikkelstrategie De Kempen, die nog niet regionaal is vastgesteld. De woondeal die in voorbereiding is met het Rijk komt niet overeen met de cijfers in de Ontwikkelstrategie en al helemaal niet met de cijfers in dit Samenwerkingsakkoord. Ook de nog te maken afspraken over bedrijventerreinen lopen in proces en behoeft niet synchroon. Dit vraagt om een nog betere afstemming binnen de regio en met andere overheden. Een mogelijkheid is om alle ruimtelijke ontwikkelingen bij het thema Schaalsprong wonen en ruimte samen te laten komen als een overkoepelend thema, voordat dit tot afspraken leidt op de Omgevingsdag met provincie en waterschappen en de vervolgens met het Rijk te maken afspraken.

6. Aandacht voor de belangrijke randvoorwaarden congestie elektriciteitsnet en stikstof.

Landelijk, maar zeker ook in de regio Zuidoost-Brabant zijn er twee zeer belangrijke knelpunten die ontwikkeling stil kunnen leggen. Dat is de congestie op het elektriciteitsnet en de stikstofproblematiek. Daarnaast spelen er andere vraagstukken als het tekort aan materiaal en capaciteit. Maar de problemen op het elektriciteitsnet en stikstof zijn groter en kunnen de groei zelfs volledig stilleggen. In de Kempen is er nog nauwelijks ruimte voor nieuwe bedrijven of uitbreiding van bedrijven op het elektriciteitsnet. En investeringen in natuur en beperking van stikstofuitstoot dreigen onvoldoende ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkelingen omdat deze niet leiden tot een daling tot onder de kritische depositiewaarden op Natura 2000 gebieden. Deze acute problemen moet zo snel mogelijk worden aangepakt om welke ambitie dan ook uit te kunnen voeren. De regio lijkt ook hiervoor het goede schaalniveau. Toch worden deze belangrijke risico's niet genoemd in dit samenwerkingsakkoord.

Ten aanzien van de hoofdopgaven "toekomstbestendig energiesysteem" en "toekomstbestendig mobiliteitssysteem" hebben we nog twee specifieke zienswijzen.

Zienswijze toekomstbestendig energiesysteem

- We zien graag dat er nuance wordt aangebracht in de term 'groei': bijvoorbeeld slimmer groeien. Een voorbeeld is de toename in elektriciteitsverbruik én duurzame opwek. Er is nu sprake van netcongestie. Alleen 'groeien' (het elektriciteitsnet uitbreiden/vergroten) is geen voldoende oplossing; we moeten het net uitbreiden maar ook slimmer omgaan met elektriciteit en energie, vraag en aanbod op elkaar afstemmen, energie opslaan, etc.
- De netcongestie missen we in het samenwerkingsakkoord. Netcongestie kan alle (economische) groei tegenhouden. Juist hier zit een grote meerwaarde voor de regionale samenwerking. Netcongestie is nu al de reden dat bedrijven, omdat ze geen aansluiting krijgen, niet kunnen/willen vestigen, uitbreiden en/of verduurzamen. Ook grootschalige duurzame opwek van elektriciteit (RES bod) kan niet gerealiseerd worden door netcongestie. Dit wordt een steeds groter probleem, zowel dus voor de economische groei

als voor de energietransitie. Dit zien we graag opgenomen in het samenwerkingsakkoord, zowel als afzonderlijk onderwerp als in de context met andere onderwerpen. Zo zouden we de zin *"Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."* op pagina 15 graag aan willen passen naar: *"Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, uitbreiding van het net, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio."*

- Aan paragraaf 4.3 Toekomstbestendig energiesysteem, Wat gaan we doen, Toekomstig energiesysteem (pagina 21), willen we graag toegevoegd hebben: *"Het inzetten op uitbreiden en slimmer gebruik maken van het elektriciteitsnetwerk om de toekomstige vraag en aanbod te kunnen faciliteren."*
- Aan paragraaf 4.4 Economie: een veerkrachtig economisch systeem, Wat willen we samen bereiken, willen we graag dat toegevoegd wordt: *"Verduurzaming en uitbreiding van bedrijventerreinen mogelijk maken door onderlinge afstemming van energiesystemen."*

Zienswijze toekomstbestendig mobiliteitssysteem

Het toekomstbestendig mobiliteitssysteem bevat alle onderwerpen die voor ons als Kempengemeenten belangrijk zijn voor mobiliteit binnen de beoogde schaalessprong. Wel zien we nog enkele aandachtspunten:

- pagina 7 en 14: graag een schematisch overzicht opnemen met de samenhang tussen ambitie, de twee ontwikkellijnen en de vijf strategische hoofdopgaven;
- pagina 12: de volgende aanvulling op te nemen: In Zuidoost-Brabant wordt van oudsher ook veel gewerkt in landelijk gebied en zijn veel toeleveranciers gevestigd in de randen van de regio, onder andere in de maakindustrie. De verbindingen tussen de randen van de regio met stedelijk gebied moeten daarom goed zijn. Goede verbindingen maken ook het meer spreiden van de woningbouwopgaven mogelijk;
- pagina 13: de opgaven van mobiliteit staan niet correct beschreven; graag de juiste tekst overnemen uit de Regionale Mobiliteitsagenda (RMA) en -Programma (RMP) 2022. Het moet de volgende tekst zijn:
"De vier strategielijnen van het RMA 2020 zijn de programma's waar we de projecten onder verdelen:
 - o Een robuust en betrouwbaar mobiliteitssysteem bouwen om de mobiliteit van nu en in de toekomst te organiseren. We verbinden netwerken en bouwen het mobiliteitssysteem van de toekomst. Hiermee kan iedereen zich van a naar b verplaatsen.
 - o Het stap voor stap realiseren van een slim en vernieuwend mobiliteitssysteem. We gebruiken de bestaande infrastructuur op een slimme manier. Dat doen we door gebruik te maken van data. We investeren in pilots, nieuwe mobiliteitsideeën en blijvende gedragsverandering.
 - o Het duurzaam maken van mobiliteit. We zorgen voor een schoon en stil mobiliteitssysteem waarmee je op een gezonde manier reist. We stimuleren het gebruik van 'schone' vervoersmiddelen en duurzame energie. In de leefomgeving is er geen overlast van het verkeer.
 - o Het zo veilig mogelijk maken van mobiliteit voor de verkeersdeelnemers én de inwoners en bezoekers van de regio. In de Metropoolregio streven gemeenten en provincie naar 0 verkeersdoden."
- pagina 19 en 20: Mobiliteitstransitie wordt niet correct benoemd; nu staat er ketenmobiliteit, hetgeen niet de juiste term is;
- pagina 25 en 26: Voor de wijze van samenwerken willen we meer inzetten op het aantrekken van de juiste mensen. Voor wat betreft organisatie willen we het volgende aanstippen:
 - o in de gemeenten en in de regionale uitvoeringsorganisaties is meer en kwalitatief goed personeel nodig. Vooral in de kleine gemeenten past de huidige formatie in verhouding tot de grotere gemeenten niet bij de opgaven die op ons afkomen. Wij vragen de MRE hiermee rekening te houden;
 - o daarnaast vragen wij als extra taak voor de MRE (dus niet als taak voor de gemeenten) op te nemen: regionale uitvoeringsorganisaties voor opgaven in het leven roepen, zoals Brainport bereikbaar en Uitvoeringsteam Korte termijn pakket Randweg A2/N2, voor regio brede projecten en samenhangende werkzaamheden (onder andere onderzoeken en aanbestedingen) die effectiever samen kunnen worden opgepakt;
- pagina 34: de volgende aanvulling op de beschrijving van SmartwayZ op te nemen:
 - o onderdeel van SmartwayZ zijn de uitvoeringsorganisatie voor regio brede smart mobility projecten Brainport Bereikbaar en het uitvoeringsteam van Korte termijn pakket Randweg A2/N2;
 - o een nieuw regionaal programmabureau Mobiliteit Zuidoost Brabant bewaakt de samenhang en verzorgt de samenwerking op de mobiliteitsopgaven, waaronder de MIRT projecten.

Gemeente Bergeijk

Heeft u nog vragen?

Dan verzoek ik u vriendelijk om contact op te nemen met strategisch adviseur [REDACTED] Dat kan via telefoonnummer [REDACTED] of [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

De gemeenteraad van Bergeijk,

[REDACTED]
[Y. van Bake](#)
Raadsgriffier

[REDACTED]
A. Callewaert – de Groot
Voorzitter